

ΑΡΧΕΙΟΝ ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΙΑΤΡΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Ίδρυτής-Διευθυντής :
Καθηγητής ΚΩΣΤΗΣ ΧΑΡΙΤΑΚΗΣ

Έκδοτικός Όικος
ΠΕΤΡΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε.
Όδός Πεσμαζόγλου 9. — Άθήναι.

Έτος Ε' — Τόμος 6ος
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1950
Άνάτυπον άριθ. 135

ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΙΝΗΣΙΣ
ΕΠΙ ΤΗΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗΣ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΥΠΟ
Δρος Κ. ΧΡΥΣΑΝΘΗ

Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΦΩΝΗΤΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΦΩΝΙΑΤΡΙΚΗΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΙΝΗ

ΥΠΟ
Καθηγ. Κ. Α. ΧΑΡΙΤΑΚΗ

ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΙΝΗΣΙΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗΣ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Υπό Δρος Κ. ΧΡΥΣΑΝΘΗ

Ἡ ἐργασία μας αὐτὴ ἀποτελεῖ σύντομον ἔκθεσιν περὶ τοῦ τί γίνεται εἰς τὰς διαφόρους χώρας σχετικῶς μετὰ τὴν μελέτην καὶ θεραπείαν τῶν διαταραχῶν τοῦ λόγου. Αἱ πληροφορίες ἔχουν δοθῆναι κατὰ τὸ πρῶτον μεταπολεμικόν διεθνὲς Συνέδριον τῶν εἰδικῶν θεραπευτῶν, τὸ ὁποῖον ἔλαβε χώραν εἰς τὸ Λονδίνον κατὰ τὸν Σεπτέμβριον (20-21) τοῦ 1948. Εἰς τὸ Συνέδριον τοῦτο προσεκληθῆμεν καὶ ἡμεῖς ἐπισήμως, ἀλλὰ διὰ λόγους ἀνωτέρους τῆς θελήσεώς μας δὲν ἠδυνήθημεν νὰ παραστώμεν. Ἡ γραμματεία τοῦ Συνεδρίου μᾶς ἀπέστειλε τὰ Πρακτικά (Report, Conference of Speech Therapy, London, 1948) μόλις ἐξετυπώθησαν, ἐξ αὐτῶν δὲ ἠντλήσαμεν τὰς κατωτέρω πληροφορίες. Ἀσφαλῶς λείπουν πληροφορίες ἀπὸ πολλὰς χώρας, ἰδίως ἀπὸ τὰς Ἠνωμένους Πολιτείας, Ἑλβετίαν καὶ ἄλλας χώρας. Πιστεύομεν δὲ: εἰς τὸ ὅλον διεθνὲς Συνέδριον θεραπείας τῶν διαταραχῶν τοῦ λόγου τῷ 1950, τὸ ὁποῖον συνηλθε τὸν Αὐγούστου εἰς τὸ Ἀμστερδαμ τῆς Ὀλλανδίας, θὰ δοθῶν πληροφορία διὰ τὴν διεθνή κίνησιν τῆς λογοθεραπευτικῆς ὡς φαίνεται τοῦτο ἀπὸ τὸ πρόγραμμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναγράφεται ἡ ἐξῆς ἀνακρίνωσις τοῦ Δρος Renato Segre (Ἀργεντινῆ): «Παροῦσα θέσις τῆς Λογοθεραπευτικῆς καὶ Φωνιατρικῆς εἰς διαφόρους χώρας». (Ἐδῶ θὰ λέξεαι Speech Therapy καὶ Speech Therapist πρὸς τὴν φροντισίωμεν νὰ μεταφρασθῶν μονολεκτικῶς εἰς τὴν ἐλληνικὴν. Ἴσως θυνάμεθα νὰ προτείνωμεν τοὺς ὄρους: «Λογοθεραπεία» καὶ «Λογοθεραπευταί»).

Κατὰ τὰς προσφωνήσεις τῶν συνέδρων ἐπισημὸν ἀντιπροσώπων διαφόρων χωρῶν, μνησόμενοι δὲ: Εἰς τὴν Ἀυστραλίαν (πληροφορία ἀπὸ τὴν Δίδα E. McCallum) ὑπάρχει δὲ «Αὐστραλιανὸς Σύνδεσμος Λογοθεραπευτῶν». Ἡ εἰσακρίσις ἐγένετο εἰς εἰδικὸν εκπαιδευτικὸν κέντρον τοῦ Σίδνεϋ, τῶρα δὲ εἰς ὅμιον τῆς Μελβούρνης διὰ τὴν διεθνοῦσιν τῆς Δίδος Badcock. Εἰς δὲ τὴν Αὐστραλίαν ὑπάρχουν 17 Λογοθεραπευτικαὶ Κλινικαὶ. Εἰς τὸ Βέλγιον (πληροφορία ἀπὸ M. A. Vangoidsenhoven) δὲν ὑπάρχει λογοθεραπευτικὴ κίνησις, πλην μᾶς Κλινικῆς τοῦ Βελγικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ εἰς τὰς Βρυξέλλας ὑπὸ τὴν διεθνοῦσιν τῆς Δίδος Musafier. Εἰς τὴν Δανίαν (πληροφορία Δρος Svend Smith) ὑπάρχει τὸ «Κρατικὸν Ἰνστιτοῦτον διὰ τὸν ἐλατ-

τωματικὸν Λόγον». Εἰς τὴν Ὀλλανδίαν (πληροφορία Δρος Fr. Hogewind) ὑπάρχει δὲ «Ὀλλανδικὸς Σύνδεσμος Λογοθεραπευτικῆς» μετὰ κλινικὰς εἰς διάφορα νοσοκομεῖα. Εἰς τὴν Νέα ν Ζηλανδίαν (πληροφορία τῆς Δίδος Saunders) ὑπάρχει δὲ «Νεοζηλανδικὸς Σύνδεσμος Λογοθεραπευτῶν» μετὰ διακόσια μέλη. Εἰς δὲ τὴν χώραν ὑπάρχουν 18 Λογοθεραπευτικαὶ Κλινικαὶ καὶ 13 κέντρα ἐφωδιασμένα μετὰ λογοθεραπευτῶν.

Μετὰ τὰς προσφωνήσεις ἤνοιξε τὰς ἐργασίας τοῦ Συνεδρίου ὁ David H. Pye. Ὁὗτος ἔκαμε μνείαν τοῦ Καθηγητοῦ Daniel Jones καὶ τοῦ Δρος Ida Word τοῦ Λονδίνου, οἱ ὁποῖοι κατὰ τὸ 1923 ἔβρυσαν Κλινικὴν πρὸς διόρθωσιν τῶν διαταραχῶν τοῦ λόγου. Ἡ Κλινικὴ αὐτὴ εἰργάσθη ὀλίγα ἔτη καὶ ἐκλείσθη λόγῳ ἐλλείψεως οἰκονομικῆς βοήθειας. Ἐπίσης ἐμνήσθη τοῦ ἔτους 1924 κατὰ τὸ ὅποτον ἰδρύθη ἡ «Διεθνὴς Ἐταιρεία τῶν Λογοθεραπευτῶν» (International Society of Speech Therapists). Ἐπειτα ἔλαβε τὸν λόγον ἡ Δίς Joyce L. Wilkins. Ἡ Δίς Wilkins ἐκθέτει τὴν ἱστορίαν τῆς Λογοθεραπευτικῆς καὶ τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ Λογοθεραπευτοῦ εἰς τὴν Μεγάλην Βρετανίαν, ἀναπτύσσει τοὺς λόγους, οἱ ὁποῖοι συνέτειναν εἰς τὴν προώθησιν τῶν λογοθεραπευτικῶν σπουδῶν καὶ τέλος κρίνει τὸ ὅλο σύστημα ἐκπαιδεύσεως εἰς τὴν λογοθεραπευτικὴν καὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς εἰς τὸ σχολεῖον καὶ ἔξω ἀπ' αὐτό. Παρ' ὅσον οἱ αἱ διαταραχαὶ τῆς ὀμιλίας ἦσαν γνωσταὶ ἀπὸ αἰῶνας μόλις κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα ἐδόθη εἰς αὐτὰς ἡ δέουσα προσοχή. Καὶ τοῦτο ἐγένετο διὰ τρεῖς λόγους: α) διὰ τῆς σημασίας τοῦ ἀπέκτησεν δὲ προφορικῶς λόγους ἐνεκα τῆς ἐφευρέσεως τοῦ φωνογράφου, τηλεφώνου, ραδιοφώνου καὶ ὁμιλοῦντος κινηματογράφου, β) διὰ τῆς προσόδου τῶν ψυχοθεραπευτικῶν γνώσεων. Καὶ γ) διὰ τῆς γενικῆς ιατρικῆς προσόδου κατὰ τοὺς δύο πηγκοσμίους πολέμους, ἰδίως μετὰ τὰ τραύματα τοῦ κρηνίου. Τὸ πρῶτον ἀρχίζει τὸ ἐπάγγελμα τοῦ λογοθεραπευτοῦ εἰς τὴν Μ. Βρετανίαν κατὰ τὸ 1894, ὅτε ὁ Δρ John Whyllie τοῦ Ἐδμβούργου ἐξέδωκε τὸ βιβλίον του «Disorders of Speech» (Διαταραχαὶ τοῦ Λόγου). Κατὰ τὸ 1913 ἔβρυθη ἀπὸ τὴν Elsie Fogerty ἡ πρώτη Λογοθεραπευτικὴ Κλινικὴ εἰς τὸ Νοσοκομεῖον τοῦ Ἁγίου Θωμᾶ τοῦ Λονδίνου. Κατὰ τὸ 1944 ὅλοι οἱ λογοθεραπευταὶ ἠνώθησαν καὶ ἔβρυσαν

Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΦΩΝΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΦΩΝΙΑΤΡΙΚΗΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ - ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΙΝΗ

Υπό Καθηγ. Κ. Α. ΧΑΡΙΤΑΚΗ

I

Είμαι εθνωγμών εις τὸν φίλον καὶ σφεραγγάτην κ. Κύπρον Χρυσάνθην διότι ἐπερωπρὸς συζητήσιν ἕνα θέμα τόσον σοβαρὸν καὶ ὁμωρὸς τόσον ὀλίγον γνωστὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Πρέπει ἐν τοῦτοις τὸ ζήτημα αὐτὸ νὰ κινῆσθῃ ἐπὶ τέλους τὸ ἐνδιαφέρον ἁλλων τῶν εὐνοϊκῶν ἱατρῶν μας: παιδίατρων, ψυχιάτρων, καὶ νευρολόγων, ὠτορινολαρυγγολόγων, ὡς καὶ τῶν παιδαγωγῶν μας ὥστε νὰ μελετηθῇ ἡ φυσιοιογία καὶ ἡ παθολογία τοῦ ἑλληνικοῦ λόγου καὶ νὰ ἀρχίσω νὰ γίνεται συστηματικῆς ἐργασίας ὑγεινῆς καὶ θεραπευτικῆς τοῦ λόγου.

Ἡ παρῶσα σύντομος μελέτη μας θὰ προσπαθῆσθαι νὰ δώσῃ πληροφορίας περὶ τοῦ τί ἐστὶν ἕως τῶρα εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ τὰ ζήτῃματα φυσιολογίας καὶ παθολογίας τοῦ λόγου καὶ τί νομίζομεν εἰς τὴν παρῶσαν περιπτῶσιν νὰ γίνῃται παρασκευαστικῶν ἐργασιῶν ἐπισημοῦν τῶν καὶ τῶν δημιουργίαν συστηματικῶν πλέον ἐρευνῶν, ἀφ' οὗ βέβαια συνδεθῶμεν μετὰ τὴν σχετικὴν κίνησιν τοῦ ἐξωτερικοῦ. [Θὰ παρακαλέσω μόνον τοὺς καλοθελητάς, νὰ μὴν παρεξηγηθῶ; περιαιτολογῶν, εἰς ὅτι ἀπλῶς θ' ἀναφέρω κατωτέρω εἰς τὸ ἱστορικὸν τῆς ὁλης ὑποθέσεως].

II

Ἀπὸ 30ετίας καὶ πλέον εἶχον ἀρχίσει ὁ γράφων τὰς γραμμάς αὐτάς νὰ κίνησθαι παρατηρήσεις εἰς τὰ παιδιὰ του διὰ τὴν ἐξέκθεσιν τοῦ λόγου, διὰ συζητῶν κατὰ τὸ 1919 τὸ θέμα αὐτὸ μετὰ τὸν ἀειμνηστον Καθηγητὴν Γεωργίου Κατζηλάκην ἔλαβα τὴν πληροφορίαν ὅτι εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ὑπῆρχον ἀφαιρέσεις σχετικῆς βιολογραφίας. Ἐν συνεχείᾳ δὲ μοῦ ἐδάνειον ὁ μέγας ἐκεῖνος γλωσσολόγος ἕνα πρόσφατον τότε βιβλίον τοῦ ζυγίου τῶν σοφῶν ψυχολόγων—παιδαγωγῶν Clara καὶ William Stern, ποῦ ἔφερε τὸν τίτλον «Die Kindersprache». Τὸ βιβλίον αὐτὸ μετὰ τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ καὶ τὴν ἀφθονον σχετικῆς βιολογραφίας τοῦ ἑαυτοῦ πῆρες δι' ἐμὲ μία μεγάλη ἀποκάλυψις. Ἐξέστη τότε ὅτι εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀμερικανικὴν, ἀκόμη καὶ εἰς τὴν Βαλκανικὴν ἤμερᾳ λετὰ μετὰ ζέσεως καὶ συστηματικῶς τὰ θέματα: Ἀπὸ τοῦ 1853 ὁ γερμανὸς Eschschicht εἶχε γράψῃ τὴν περισοπούδαστον μελέτην «Wissen lernen Kinder sprechen» καὶ ὁ Agathon Keber εἶχε δημοσιεύσει ἀπὸ τοῦ 1868 τὸ «Zur Philosophie der Kindersprache». Τὸ 1876 ὁ Ἰνπ. Ταιν ἐγράψεν τὸ «De l'acquisition de la langue chez les enfants», τὸ 1878 ὁ Ἄγγλος Pollok ἐδημοσίευσεν τὸ «An infants progress in language», τὸ δὲ 1880 ὁ M. W. Humphkens εἶδεν τὸ ὄρατον βιβλίον του «A contribution to infantile linguistics». Τὸ 1883 ὁ Πολωνὸς Sikorsky,

διὰ κεντρικῶν παιδολόγος, εἶδεν εἰς τὴν ἐννομοσιότητα τὸ «Du développement du langage chez les enfants» καὶ τὸ 1889 ὁ Ἴταλὸς A. Garbini ἐδημοσίευσεν τὸ ἀριστον μελέτημα του «L'evoluzione della voce dei bambini». Ἐκτοτε ἑκατοντάδες ἐργασίας σχετικαὶ εἶδον καὶ βλέπουν τὸ φῶς εἰς ὅλας τὰς πεπολιτισμένους χώρας.

III

Ἐταν τὸ 1920 εἶχα ἀρχίσει νὰ ἐκδίδω τὸ περιοδικὸν «Παιδολογία» ἐοικέσθην ὅτι ἐπρέπει νὰ δημοσιεύσω ἐκεῖ τὴν μελέτην ποῦ ἠτοίμαζα περὶ τοῦ «Πῶς ἐξελίσσεται ὁ λόγος εἰς τὰ Ἑλληνόπουλα». Τὸ πρῶτον μέρος τῆς ἐργασίας αὐτῆς ἀφῆρα τὸ λεξιλογικὸν τῶν πρώτων συλλεχθῶν καὶ λέξεων ποῦ προφέρει τὸ βρέφος (ὡς π.χ. μᾶ, μαμά, τᾶ, τατα, τα-τα-κλα). Ἐν τῷ μεταξῶν κατὰ τὴν συζητήσιν μετὰ διαφόρους συνεργάτας, ἐπληροφόρηθην ὅτι ἦδη ἀπὸ τοῦ 1905 ὁ ἐνοικαστοελλορὶζον δημοδιδάσκαλος Ἀχιλ. Διαμαντάρης εἶχε συλλέξει παρομοίως λέξεις ἀπὸ βρέφη εἰς τὸ Καστελλόριζον. Ἐπεζητήσα ἐπικουωνίαν μαζῶν του καὶ ὄντως μοῦ ἀπήντησεν ἐντός ὀλίγων ἡμερῶν ἀποστέλλων μοι ἕνα πολὺ καλὸν σχετικῶν ἐργον του ποῦ εἶχε δημοσιεύσει ἀπὸ τοῦ 1905 εἰς τὰ «Memoires de la Société de Linguistique de Paris», Tome XIII μετὰ τὸν τίτλον «La langue des enfants de Castelloriso», par Achille Diamantaras (!). Αὐτὴν ἐκτίμησα ὅτι εἶχε ἡ πρώτη ἑλληνικὴ ἐργασία διὰ τὸ βρεφικὸν γλωσσάριον ἐν Ἑλλάδι, περιλαμβάνει δὲ 55 λέξεις. Ἀλλ' ἦδη ἀπὸ ἐτούς εἶχα συλλέξει βῆσαι ἐρωτηματολογίου πλείονος λέξεις, διὰ δημοδιδασκάλων ἰδίως ἀπὸ πλείοντα μέρη τῆς Ἑλλάδος, ἐπιλούτιστα δὲ τὴν μελέτην μου καὶ ὡς πρὸς ἑλληνοφῶνα βρέφη τοῦ Πόντου, κατὰ τὴν διάρκειαν ἐπιδημιολογικῆς μοῦ ἀποστολῆς εἰς Καλαμαριάν Θεσσαλονίκης (Ἰανουάριος—Μάϊος 1921), ὅπου εὑρον 30.000 Ποντίους πρόσφυγας. Μέρος τῆς μελέτης μου αὐτῆς ἐδημοσίευσεν εἰς τὰ τεύχη 1 καὶ 2 τοῦ «Παιδολογίας» μου μετὰ 218 λέξεις, τὸ ὑπολοίπον παραμένοντος εἰσέτι ἀδημοσιεύτου.

Ὁ Δρ. Διαμαντάρης μοῦ ἐγράψεν ἐπίσης ὅτι εἶχον ἀκούη δημοσιεύσει εἰς τὸ «Δελτίον τῆς Ἰστορικῆς καὶ Ἐθνομικῆς Ἑταιρίας» τὴν «Πα ολογίαν τῶν συμφωνῶν» καὶ τὸ Γλωσσάριον ὅλον τὸ ὅποιον εἶχε βραβευθῆ ὑπὸ τῆς Ἑταιρίας αὐτῆς. Ἐπειδὴ ὁμοως τότε ἀπουσίαζα εἰς Θεσσαλονικίην (Φεβρ. 1921) δὲν ἤδυνήθην νὰ ἐρονησῶ καὶ νὰ εἶρω τὰ πρόσθετα αὐτὰ στοιχεῖα.

Ἐπίσης κατὰ τὸ 1924, εἰς τὸ βιβλίον μου «Στοιχεῖα νηπιολογίας» κατεχώρησα εἰς ἴδιον κεφάλαιον τὸ μέχρι τότε νομιζόμενον ὑπ' ἑμοῦ νεοελληνικὸν φωνητικὸν ἀλφάβητον (βάσει παρατηρήσεών μου ἐπὶ 150 περίπου βρεφῶν) καὶ ἀκόμη στοιχεῖα τινὰ τῆς παθολογίας τοῦ ἑλληνικοῦ λόγου, κατὰ τὴν κλινικὴν πείραν μου. Μετέπειτα δὲ εἰς τὸ Λεξικὸν τοῦ Ἐλευθερουδάκη ἐγράφη καὶ ἐδημοσίευσεν ἕνα μικρὸν λεξιλόγιον τῶν προπόντων ὄρων τῆς παθολογίας τοῦ λόγου. Οἱ ὄροι αὗτοι εἶναι οἱ ἑξῆς: Βατταρισμός (Γ' τόμ. σελ. 54), Βραδυλωσία (Γ' 516), Δελταϊσμός (Δ' 354), Δυσάρθρα (Δ' 808), Ζηταϊσμός (Σ' 210), Θηταϊσμός (Σ' 561), Ἰωταϊσμός (Σ' 961), Ρινολαλιά (ΙΑ' 133), Σιγματισμός (ΙΑ' 461), Συριγμός (ΙΑ' 932), Τραυλισμός (ΙΒ' 249). Ὡς θὰ ἴδωμεν ὅμως περαιτέρω τὸ Λεξιλόγιον τῆς Ὀρθοφωνητικῆς καὶ τῶν διαταραχῶν τοῦ λόγου εἶναι πολὺ ἐκτεταμένον καὶ πρέπει νὰ τὸ σχηματίσωμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Εἰς τὸ 1927 καὶ 1929-30, κατὰ τὴν μετεκπαίευσίν μου ἀνὰ τὴν Εὐρώπην, ἐπεζητήσα καὶ ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς ὀρθοφωνητικῆς νὰ ἴδω καὶ νὰ μελετήσω ἐπὶ τόπου τὰς σχετικὰς προσόδους. Ἐντόπωσι βέβαια μοῦ ἔκχαιεν σχετικαὶ ἀπασφαλῆσεις φυχιάτρων καὶ νευρολόγων εἰς τὴν Γαλλίαν (ἰδίως τοῦ J. Froment), εἰς τὰς Βρυξέλλας ὅμως ἔβρον ἐντελὸς ὀργανωμέναις τὰς σχετικὰς ἐρεῦνας καὶ ἐφαρμογὰς. Διὰ τοῦτο ἐκεῖ ἐξέλεξα ὡς κύριον σταθμὸν σπουδῆς δύο ἰδρύματα: τὴν *Μαθητικὴν Πολυκλινικὴν τῶν Βρυξελλῶν*, ὅπου ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ εἰδικοῦ ἄρ. Gerard Boon ἐκτελοῦνται ἴδιον τμήμα *ὀρθοφωνητικῆς*, καὶ τὸ Institut Médico-Pédagogique St-Elisabeth εἰς τὸ Rixensart προάστειον τῶν Βρυξελλῶν, διευθυνόμενον ὑπὸ τῆς περιφύμου Mlle F. Monchamps (1).

Τέλος κατὰ τὸ 1944 ἀνεκίνησα εἰς τὴν Ἑλλάδα Ἀνθρωπολογικὴν Ἐταιρίαν» πρόδρομον μελέτην μου βασιζομένην ἐπὶ 200 βρεφῶν καὶ φέρουσαν τὸν τίτλον «Ἡ φυσιολογικὴ σειρά τῶν γραμμῶν τοῦ Νεοελληνικοῦ φωνητικοῦ ἀλφάβητου». Τὴν ἐργασίαν αὐτὴν ἐδημοσίευσεν κατόπιν εἰς τὸ APX. ΙΑΤΡ. ΕΠΙΣΤ. (τ. βον Ἀπρίλ. 1946).

IV

Εἰδικῶς διὰ τὸ Λεξιλόγιον τῶν βρεφικῶν λέξεων ὑπάρχουν ἐπίσης μέγιστα κενὰ εἰς πο-

1. Νομίζω ἐνδιαφέρον ν' ἀναφέρω ἐδῶ τὰ ἑξῆς: κυριώτερα βιβλιογραφικὰ στοιχεῖα τῆς μεθοδολογίας τῆς κινήσεως ἐν Βρυξέλλαις: 1) Ger. Boon: *Les troubles de la parole*, Bruxelles 1921.—2) A. Herlin: *Elements d'Orthophonie*, Bruxelles 1910.—3) Τοῦ αὐτοῦ: *Les cours d'Orthophonie dans les écoles de Bruxelles*.—4) Τοῦ αὐτοῦ: *Acquisition du langage par l'enfant*.—5) Τοῦ αὐτοῦ: *Le langage des anomalies*.—6) M. Roumya: *La parole et les troubles de la parole*.—7) E. Monchamps: *Cinq ans d'activité à l'Institut Médico-Pédagogique St-Elisabeth à Rixensart 1924*, κλπ. κλπ.

σὸν καὶ ποιὸν ἀποδόσεως, ποῦ ὡς ἐπληροφωρήθη ἀπὸ τὴν Γραμματικὴν τῆς συντάξεως τοῦ μεγάλου ἑλληνικοῦ Λεξικοῦ τῆς Ἑλληνικῆς Ἀκαδημίας φαίνεται ὅτι ἔχουν συλλεγῆ καὶ συλλέγονται ἀκόμη στοιχεῖα πολὺ ἀκριβῆ, βάσει τῶν ὁποίων ἡμποροῦσε ἀπὸ τῶρα νὰ δελτιωθῆ μονομερῶς πολὺ ἐνδιαφέρουσα ἐργασία. Διὰ τὸ αὐτὸ ζήτημα, ὁ κ. Κ. Χρυσάνθης καὶ ὁ γράφων τὸ παρόν, ἔχουν ἔτοιμον ἐργασίαν τῶν περὶ τοῦ Κυπριακοῦ βρεφικοῦ λεξιλογίου.

Ἄν τῶρα προσθέσωμεν καὶ τὴν μετάφρασιν ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Α. Μαρούδα τῆς μελέτης τοῦ Clement - Launay καὶ συνεργατῶν «περὶ διαταραχῶν τῆς λαλιᾶς» (BL. APX. ΙΑΤΡ. ΕΠΙΣΤ. τεύχος 4, 1950, σελ. 184) δὲν βλέπομεν αὐτὰ γυφτωρῶς—ἡμεῖς τολλάχιστον—ἄλλην σχετικὴν ἑλληνικὴν ἐργασίαν πλὴν φωνητικῶν πινῶν συζητήσεων εἰς τὴν Ἑλλην. Ἔτο- Ρινο- Δαρ.-Ἐταιρίαν καὶ τὸ ὑπὸ ἐκτόπων ἔργον «Ἡ περὶ κωφάλαων μέριμνα ἐν Ἑλλάδι» (ὑπὸ Θεοδ. Δ. Δημητριάδῃ τακτ. Καθηγητοῦ καὶ Δ. Ἰωάννοβιτς Γρηγορητοῦ).

Τὸ θέμα ἐν τούτοις εἶναι ἐκτεταμένον καὶ σπουδαιότερον καὶ πρέπει νὰ τύχῃ τῆς δεούσης προσοχῆς. Βάσει ὄλων τῶν ἀνωτέρω καὶ ἄλλων ἐργασιῶν ποῦ ἔχω κάμει, μελετήσας πρὶ ἐτῶν εἰς τὸ Ἄνταρτσον Ἀθηνῶν, τὸ κεντρ. νευρικὸν σύστημα καὶ τὴν ἀδρᾶν ἀνατομικῶν ρινῶν, στόματος καὶ λάρυγγος, ἐπίσης ἀπὸ ἀρκετῶν κλινικῶν παρατηρήσεων νηπίων καὶ μαθητῶν πασχόντων ἀπὸ διαταραχῆς τῆς λαλιᾶς καὶ τοῦ λόγου, ἔχω ἀπολύξει εἰς τὴν ἑξῆς κυριώτερα συμπεράσματα:

1ον. Τὸ θέμα ἔχει ἀκόμη ἀνάγκην πολλῆς μελέτης ἀνατομικῆς, ἱστολογικῆς καὶ παθολογοανατομικῆς.

2ον. Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔχομεν εἰς ἀρκετὴν ἀκαλογίαν βραδυλωσοῦσα παιδιὰ καὶ πρέπει νὰ συστηματοποιήσωμεν τὴν κλινικὴν τῶν ἐρευνητῶν καὶ νὰ μάθωμεν πόσα ἀπὸ αὐτὰ υπάγονται εἰς κατηγορίας θεραπευσίμων διαταραχῶν τῆς λαλιᾶς καὶ τοῦ λόγου.

3ον. Ἐνὰ ἀπὸ τὰ ζητήματα ποῦ ἔχουν ἀνάγκην μελέτης καὶ τακτοποιήσεως εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶναι καὶ τὸ τῶν ὄρων τῶν διαφόρων κλινικῶν τύπων τῶν διαταραχῶν τοῦ λόγου καὶ τῆς λαλιᾶς. Διότι οἱ ἑνωγλωσσοὶ ὄροι φοβούμεθα ὅτι δὲν μεταφράζονται πρὸς τὸ παρόν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐπακριβῶς καὶ ὀρθῶς. Ἀναφέρονται ἐδῶ προχρῆσως καὶ κατ' ἀλφαβητικὴν σειράν τοὺς ἑξῆς γαλλικοὺς ὄρους: audimutisme, balbutiement, begaiement, blesité, bredouillement, chuintement, clichement, dyslalies, écholalies, exiguité, clu frein, grassement, hottentisme, mutisme, mytacisme, palilalie, rhinolalie, sigmatisme, surdi-mutilé... Καὶ θὰ παρατηρήσῃ ὁ ἀναγνώστης ὅτι πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ὄρους αὐτοὺς δὲν εἶναι ὀλοσπιδέλου εὐκόλου ν' ἀποδοθῶν ἐπακριβῶς εἰς τὴν ἑλληνικὴν καὶ ταῦτο διότι δὲν ἔχομεν σχηματισεῖ ἀκόμη εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ σχετικὸν πλῆρες λεξιλόγιον τῶν ἀπαιτούμενων ὄρων.

4ον. Μαζὶ μὲ τὴν ἀδρᾶν καὶ μικροανατομικὴν μελέτην πρέπει νὰ σπουδάζωμεν τὴν ἑλληνικὰ φωνὴν καὶ φυσιολογικῶς, θέλω νὰ εἰ-

